



19-06-2026

Bijeenkomst Duurzaam Golf

Dutch Ladies Open

Programma

- 09.30 Ontvangst
- 10.00 Opening en update convenant
- 10.30 Biodiversiteit/Toegankelijkheid
- 10.50 Luc Hoogenstein:
Golf & Natuur
- 11.35 Panelgesprek
- 12.15 Lunch/netwerken
-
- 13.00 *Bezoek Dutch Ladies Open*
- 13.30 *Natuurwandeling met Doortje*
- 16.00 *Natuurwandeling met Doortje*





Menno van Leeuwen Bestuurslid Duurzaam Golf



- Bestuurslid sinds november 2023
- Zelfstandig ondernemer: Innovatie & Duurzaamheid
- Opdrachten voor regionale gebiedsontwikkeling en financiële sector



Strategische pijlers NGF

- Toegankelijkheid & inclusiviteit
- Talentontwikkeling & topgolf
- Off-course golf
- Duurzaam golf

We worden erkend als het meest biodiverse sportpark van Nederland. Golfers en niet-golfers zien golf als een van de groenste en duurzaamste sporten van Nederland.

Golfalliantie

De Golfalliantie is de samenwerking tussen de NVG, NGA en de NGF.

Binnen deze samenwerking bundelen golfbanen, greenkeepers en de golfsport hun kennis en krachten om de kwaliteit, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van golf in Nederland te versterken.

De Golfalliantie ontwikkelt gezamenlijke initiatieven zoals het duurzaamheidsconvenant.



DUURZAAMHEIDSCONVENANT

Onze gezamenlijke ambitie:

Golf de groenste sport van Nederland



Aanleiding

Druk op/vanuit:

1. Klimaat
2. Natuur
3. Imago
4. Sentiment
5. Politiek
6. Wetgeving



Golf ...	Golfer	Niet-golfer
... is groen	81%	50%
... is een duurzame sport	65%	31%
... schaadt de natuur niet	70%	31%

*NGF-enquête 2025

Mening Nederlanders:



7 miljoen



11 miljoen

omroep **gld**

Voorpagina 4Daagse Zwarte Cross Regio Sport Kijken Luisteren

ARNHEM EN OMSTREKEN

SP wil huizen bouwen op een golfbaan: 'Dat is absurd'

Thomas de Jong 18 mei, 13:26 • 2 minuten leestijd

Bij-lijktrekker Tofik Dibi trekt ten strijde tegen ongelijkheid. Zo wil hij 'de vastgoedmafia en hun onderkoning' aanpakken. © ANP

Bij1 pleit voor herstelbetalingen slavernij en verbod op 'blackface'

Tofik Dibi wil andere invulling van de Dodenherdenking en golfbanen schrappen voor natuur

AD NIEUWS REGIO SPORT SHOW PLAY PODCAST PUZZE

▲ Een golfer in rozebroek concoureert op Golfbaan Leenswengh in Den Haag. © Frank van der Grinten/ANP

Is golfen decadent in drukke regio's? 'We kunnen de woningnood oplossen door te bouwen op golfbanen'

de Volkskrant Log in Abonneren vanaf €2,25 per week

Columns Opinie Cartoons Cultuur & Media Podcasts Foto P >

INGEZONDEN BRIEVEN

Beperk het aantal golfbanen en bouw meer woningen

De lezersbrieven, over woningbouw op golfterreinen, bangalijs ten, het verschil tussen 'orthodox' en 'fundamentalistisch', de nuance in een gevoelig debat, belastingontwijking en een kans om het populisme te kanaliseren.

Redactie 8 april 2024, 15:11

▲ Knooppunt Lunetten - Koningsweg. Rechts van de snelweg ligt Golfclub Amelsweerd. © Gemeente Utrecht

Golfclub vreest einde van baan door plannen Lunetten-Koningsweg: 'Bedreigt groen en erfgoed'

De leden van Golfclub Amelsweerd vrezen dat hun baan met één politieke pennenstreek van de kaart wordt geveegd door de plannen voor het nieuwe stedelijke knooppunt Lunetten-Koningsweg. In een reactie op de ontwerpen van de gemeente waarschuwt de club dat de plannen een streep halen door eerder gemaakte keuzes voor behoud van het groene Utrecht-Oost.

▲ De golfbaan in de Gemeente Partou moet mogelijk voor de afsluiting van het hoogspanningsnet rechts voorbij Rod Eunen. © E2

'Tussenoplossing' voor Eindhovense golfclub: holes kunnen dit jaar nog gebruikt worden

Een definitieve oplossing is er nog niet, maar dankzij tussenkomst van de rechtbank kunnen de ruim 500 leden van Golf & Countryclub De Tongelreep in elk geval tot en met eind dit jaar gebruikmaken van de twee holes die buurman Enesis nodig heeft voor uitbreiding.

Art de Krommer 11.05.24, 19:00 Nieuw: 0/0

▲ Kan de golfbaan in Best verkassen ten behoeve van 10.000 woningen?

STEM IN DE POLL

Golfbaan en sportvelden in beeld voor woningbouw in Best: 10.000 erbij voor 2050

Golfbaan Sloten – waar golf nog niet een harde 'g' klinkt, dreigt te verdwijnen

Golfbaan Sloten is sinds 1991 een 18-uis voor 2011-130 – vooral ouder – Amsterdams. Jeroen van Veld

Het einde van Golfbaan Sloten komt dichterbij. Wethouder Sofyan Mbarki heeft in de gemeenteraad laten doorschrijven dat de golfclub nauwelijks nog toekomst heeft in de plannen voor de herontwikkeling van Sportpark Sloten.



Doelstellingen



	Doel	Deadline
Irrigatiewater	-30%	2030
Biodiversiteitsmonitoring	100% geïnventariseerd	2030
Openstelling	90%	2030
Toetsing: GEO certificering	80%	2030
Uitfasering gewasbescherming	Totaalverbod	2032
CO2 voetafdruk	Netto positief	2035

Golf is een probleem



Golf is onderdeel van de oplossing



Ondertekenaars



- Utrechtse Golfclub Amelisweerd
- Golfpark De Purmer
- Golfpark Gendersteyn
- Golfpark Land van Thorn
- Golfpark Reymerswael
- Golfpark Sint Nyk
- Golfpark Westerpark
- Golfvereniging De Woeste Kop
- ShortGolf Utrecht
- Golfbaan Kromme Rijn
- Haagse Golfvereniging Leeuwenbergh
- Rijswijkse Golfclub
- Golfpark Rotterdam
- Golfclub 't Zelle
- Golfbaan Tespelduyn
- Golfclub Almeerderhout
- Golfpark Almkreek
- Golfpark De Berendonck
- Golfpark De Breuninkhof
- Golfpark De Haverleij
- Golfpark De Kurenpolder
- Golfpark De Loonsche Duynen
- International Golf Maastricht
- Golfpark Naarderbos



Biodiversiteit/Toegankelijkheid

Duurzaamheidsconvenant



	Huidige wetgeving	Doelstelling behaald:										Wie?	
		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
GBM Fungicide	Inzet fungicide, max. per jaar: 2x tegen dollarspot (op greens) 1x tegen sneeuwschimmel (op greens)		Verbod inzet chemische fungicide tegen sneeuwschimmel										Baan
						Verbod inzet chemische fungicide o.v.b. alternatieve methode							Baan
						Totaalverbod inzet chemische fungicide							Baan
GBM Herbicide	Inzet herbicide, max. per jaar: 20% van gemaaide areal (excl. green)		Chemische herbicide op maximaal 10% gemaaid areaal (excl. greens)										Baan
						Verbod inzet chemische herbicide o.v.b. alternatieve methode							Baan
						Totaalverbod inzet chemische herbicide							Baan
GBM Insecticide	Inzet insecticide tegen: Meikever, junikever (op gemaaid gras) Emelt (op greens/ fringe)		Verbod inzet chemische insecticide o.v.b. alternatieve methode										Baan
				Totaalverbod inzet chemische insecticide							Baan		
Groeiregulator	Verbod	Handhaven huidig verbod										Baan	
Bemesting	\	Onderzoek naar gebruik en milieupact										Alliantie	
			Ambitie reductie belasting door bemesting vaststellen tbv 2030										Alliantie
						Doelstelling reductie behaald en overtroffen							Baan
Wetting agents	\	Onderzoek naar milieupact en biologisch afbreekbare alternatieven										Alliantie	
						Verbod niet biologisch afbreekbare wetting agents							Baan
Irrigatie	Regio- & seizoensbeperkingen		Aanleveren bedrijfswaterplan & installatie watermeter										Baan
						>30% reductie irrigatiewater t.o.v. 2018 of zelfvoorzienend							Alliantie
Waterbuffering	\		Aanleveren bedrijfswaterplan incl. opties tbv waterbuffering										Baan
				Jaarlijks overleg met Waterschap							Baan		
						Start realisatie financieel/ praktische haalbare waterbuffering							Baan
CO2 voetafdruk	\		Berekenen CO2 footprint (Scope 1, 2, 3)										Baan
						50% reductie CO2 uitstoot tov 2026							Baan
						CO2 pos.							Baan
Biodiversiteit	\	Binnen 2 jaar na aanmelding: nulmeting biodiversiteit en potentie groei in kaart										Baan	
		Uniforme methodiek biodiversiteitsmeting gereed										Alliantie	
				50% van de golfbanen geïnventariseerd. Potentie & groeidoel 2035 bepaald							Alliantie		
				100% van de golfbanen geïnventariseerd							Alliantie		
						Groeidoel Overtrof.							Baan
						Groeidoel Overtrof.							Baan
Openstelling	\	Binnen 1 jaar na aanmelding is golfbaan opengesteld, volgens 'openstellingsplan'										Baan	
		50%	60%	70%	80%	90% van de golfbanen opengesteld voor omstanders							Alliantie
Toetsing	\	Binnen 2 jaar na aanmelding, GEO certificaat behaald										Baan	
		45%	55%	65%	75%	80% vd golfbanen GEO gecertificeerd							Alliantie

Duurzaamheidsconvenant



	Huidige wetgeving	Doelstelling behaald:										Wie?	
		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
GBM Fungicide	Inzet fungicide, max. per jaar: 2x tegen dollarspot (op greens) 1x tegen sneeuwschimmel (op greens)		Verbod inzet chemische fungicide tegen sneeuwschimmel										Baan
						Verbod inzet chemische fungicide o.v.b. alternatieve methode							Baan
						Totaalverbod inzet chemische fungicide							Baan
GBM Herbicide	Inzet herbicide, max. per jaar: 20% van gemaaide areal (excl. green)		Chemische herbicide op maximaal 10% gemaaid areaal (excl. greens)										Baan
						Verbod inzet chemische herbicide o.v.b. alternatieve methode							Baan
						Totaalverbod inzet chemische herbicide							Baan
GBM Insecticide	Inzet insecticide tegen: Meikever, junikever (op gemaaid gras) Emelt (op greens/ fringe)		Verbod inzet chemische insecticide o.v.b. alternatieve methode										Baan
				Totaalverbod inzet chemische insecticide							Baan		
Groeiregulator	Verbod	Handhaven huidig verbod										Baan	
Bemesting	\	Onderzoek naar gebruik en milieupact										Alliantie	
			Ambitie reductie belasting door bemesting vaststellen tbv 2030										Alliantie
		Doelstelling reductie behaald en overtroffen										Baan	
Wetting agents	\	Onderzoek naar milieupact en biologisch afbreekbare alternatieven										Alliantie	
			Verbod niet biologisch afbreekbare wetting agents							Baan			
Irrigatie	Regio- & seizoensbeperkingen		Aanleveren bedrijfswaterplan & installatie watermeter										Baan
			>30% reductie irrigatiewater t.o.v. 2018 of zelfvoorzienend										Alliantie
Waterbuffering	\		Aanleveren bedrijfswaterplan incl. opties tbv waterbuffering										Baan
			Jaarlijks overleg met Waterschap										Baan
			Start realisatie financieel/ praktische haalbare waterbuffering										Baan
CO2 voetafdruk	\		Berekenen CO2 footprint (Scope 1, 2, 3)										Baan
			50% reductie CO2 uitstoot tov 2026										Baan
			CO2 pos.										Baan
Biodiversiteit	\	Binnen 2 jaar na aanmelding: nulmeting biodiversiteit en potentie groei in kaart										Baan	
		Uniforme methodiek biodiversiteitsmeting gereed										Alliantie	
			50% van de golfbanen geïnventariseerd. Potentie & groei-doel 2035 bepaald							Alliantie			
			100% van de golfbanen geïnventariseerd							Alliantie			
		Groei-doel Overtrof.							Baan				
		Overtrof.							Baan				
Openstelling	\	Binnen 1 jaar na aanmelding is golfbaan opengesteld, volgens 'openstellingsplan'										Baan	
		50%	60%	70%	80%	90% van de golfbanen opengesteld voor omstanders						Alliantie	
Toetsing	\	Binnen 2 jaar na aanmelding, GEO certificaat behaald										Baan	
		45%	55%	65%	75%	80% vd golfbanen GEO gecertificeerd						Alliantie	

Openstelling



- Binnen 1 jaar na tekenen convenant is openstelling in kaart gebracht volgens het ‘openstellingsplan’
- Openstellingsplan wordt nu ontwikkeld
- Maar wat is openstelling en hoe krijgen we daar inzicht in?

Openstelling: de angst



Openstelling



Openstelling: de realiteit

Buitenles scholen



Burendag



Natuurwandelingen



Avondvierdaagse over de golfbaan



Yoga op de golfbaan



Openstellingsplan



Openstellingsplan

	Waarde (1-3)	JA	NU NIET, wel ambitie	NEE
Beleid				
Toegankelijkheid voor niet-golfers is vastgelegd in het beleid, jaarplan of strategie				
Toegankelijkheid wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig aangepast				
Terrein				
Het clubhuis en/of de horeca is structureel toegankelijk voor niet-golfers				
Het clubhuis toegankelijk voor minder validen				
Er lopen openbare wandel-, fiets-, of ruiterspaden over of direct langs de golfbaan				
De golfbaan is toegankelijk voor niet-leden om te golfen (bijv. via <u>greenfee</u>)				
Informatie				
Met borden of bewegwijzering is duidelijk aangegeven welke delen van de baan wel of niet toegankelijk zijn				
Met informatiepanelen of borden wordt informatie gedeeld over natuur, landschap				

Julie zijn vandaag ons testpanel

Biodiversiteit

- Binnen 2 jaar na tekenen convenant: nulmeting biodiversiteit en potentie groei in kaart
 - 2028: 50% van alle golfbanen geïnventariseerd
 - 2030: 100% van alle golfbanen geïnventariseerd
- Uniforme methodiek ontwikkelen



Biodiversiteit meten, hoe moeilijk is dat nou?

Wat gaan we meten?

Hoe gedetailleerd moeten we meten?

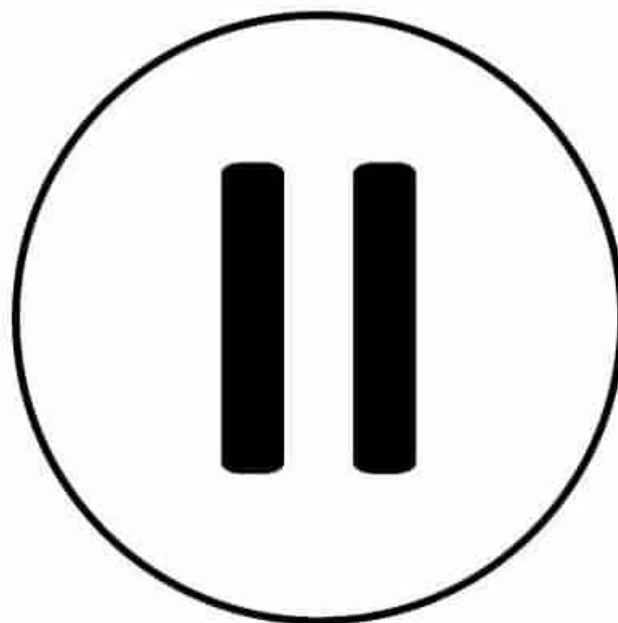
Hoe vaak gaan we monitoren?

Bestaande data van golfbanen lopen heel erg uiteen

Hulp ingeschakeld van adviesbureaus

Eind 2026 een methodiek





PAUZE



—
Luc Hoogenstein

Golf en natuur



Hoe kunnen we elkaar helpen om meer natuur op de baan te krijgen?

Luc Hoogenstein

Golf en natuur

Hoe kunnen we elkaar helpen om meer natuur op de baan te krijgen?

1. Hoe zat het ook alweer met biodiversiteit?
2. Wie kan mij helpen met een natuurvriendelijke golfbaan?
3. De groene driehoek: verwonderen, inspireren, motiveren



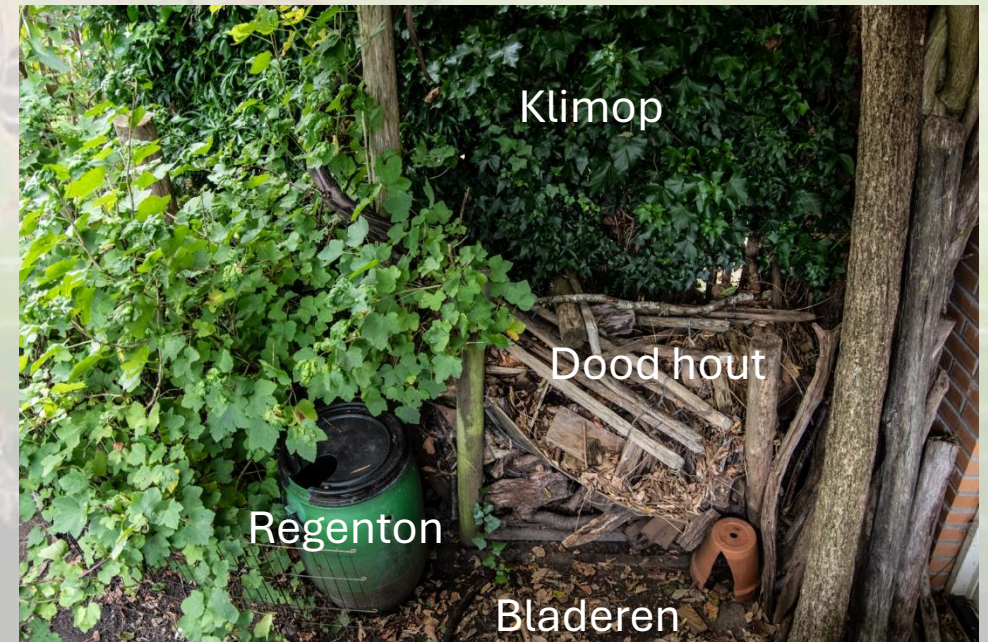


Biodiversiteit: hoe zit dat ook alweer?

Alle in het wild levende organismen op aarde
&
De manier hoe ze samenleven
=
Biodiversiteit



Mijn 1000 soortentuin



Mijn 1000 soortentuin

Merel

Zangpost: Boom

Voedsel: In het gras of tussen de bladeren

Haag: Schuilplek bij gevaar

Klimop: Plek om te broeden

Steen: Naaktslakken schoonvegen

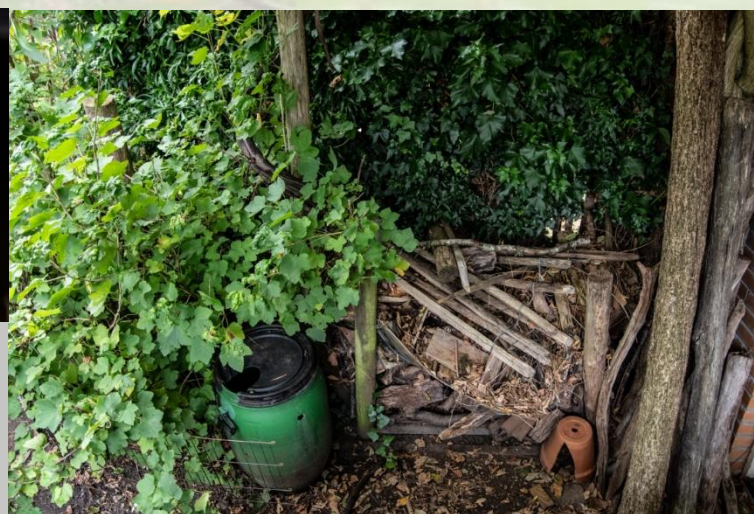


Houtpantserjuffer

Haag, boom, struik: Uitkijkpunt

Bloemen, gras: Jachtgebied

(Sloot met bomen: Voortplantingswater)





Van groene woestijn naar



.....meer biodiversiteit!

Gemeentelijk groen

- Elke 2 weken gemaaid
- Vrijwel geen biodiversiteit
- Actie!

Eigenbeheer

- Toplaag gras eraf: doorbreken grasdominantie
- Maart/april: inzaaien met **goed** mengsel Cruydhoeck (kruiden die van nature hier voor kunnen komen)
- Beheer: in juni 1/3^e maaien, in oktober nog eens 1/3^e maaien. Rest laten staan



Resultaat

Bloemrijk graslandje

Blij buurt (!)

Héél veel nieuwe soorten



Wil je meer biodiversiteit? Hou dan rekening met:

- Des te meer landschapselementen, des te beter
- Abiotische factoren (water en bodem)
- Aanwezigheid natuurgebieden in de buurt (dieren en planten)
- Aaneengesloten natuur
- Beheer gericht op natuurontwikkeling en -behoud

(oja: ik heb in 1 jaar 1599 dieren en planten in mijn 1000 soortentuin gevonden. Als dat in een stadstuin in Utrecht mogelijk is, wat kun je dan wel niet bereiken op een golfterrein van vele hectaren?)

Wie kan mij helpen met een natuurvriendelijke golfbaan?

Beter een goede buur....

Natuurorganisatie

- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- De Landschappen

Óf

- Lokale natuurverenigingen
- IVN
- KNNV
- ...

Het Jagerspaadje

- Grond is eigendom van Natuurmonumenten
- Jaarlijks meerdere bezoeken ecoloog Natuurmonumenten
- Advisering over
 - Inrichting (bomen)
 - Invasieve exoten: watercrassula
 - Meer natuur op de baan



't Zelle

- Privaat eigendom
- Veel natuurstroken
- Beheer wordt uitbesteed aan Natuurmonumenten
- Kuddebegrazing!



Het Woold

- Ontworpen met IVN-afdeling
- In 2011 werd de Natuurwerkgroep IVN Het Woold opgericht
- Inventarisaties worden door de Natuurwerkgroep uitgevoerd
- Nestkastenproject
- Geen gifstoffen
- Maaisel van Staatsbosbeheer

NATUURNIEUWS



Natuurwandeling: Kijken maar ook luisteren...



NGF birdwatching day 2 mei 2026 op Golfbaan het Woold



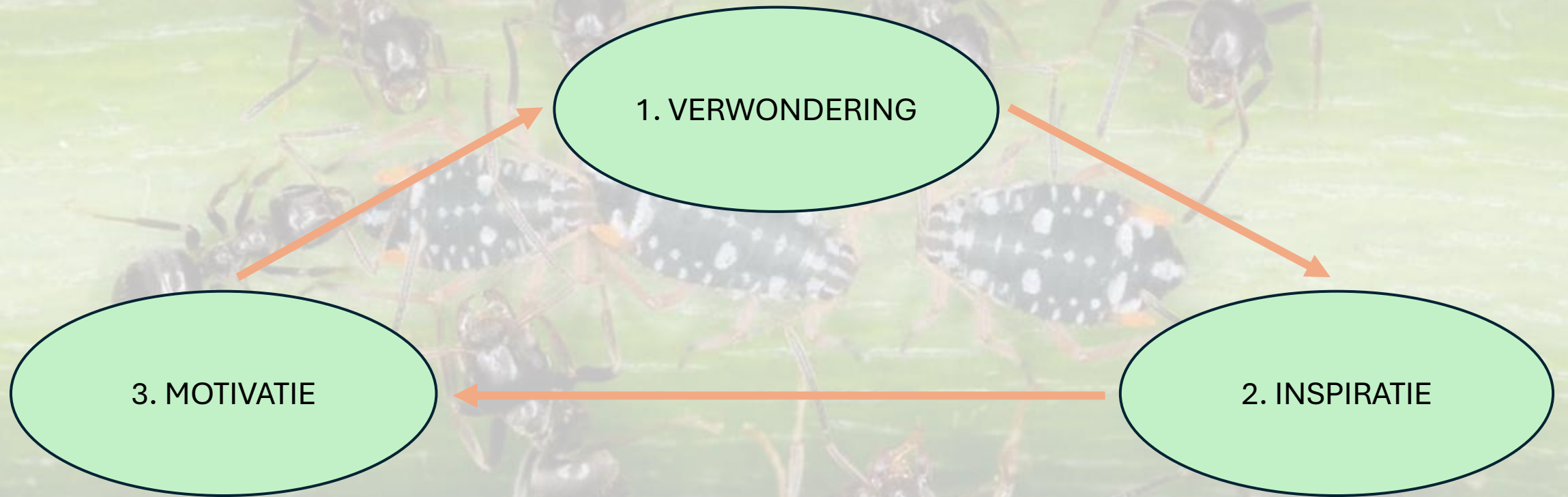
Inventarisatierapport Flora en Fauna 2025 van IVN het Woold

Wie kan mij helpen met een natuurvriendelijke golfbaan?

Jullie allemaal: de golfers zelf!



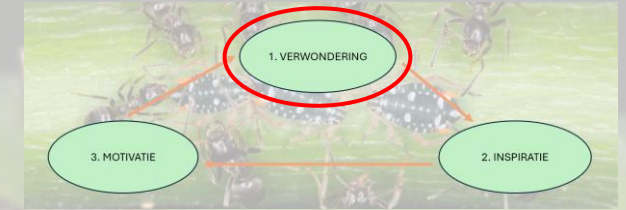
De groene driehoek



1. Verwondering

- Ken je soorten: alles begint met kennis.
- Maak het persoonlijk: jouw enthousiasme werkt aanstekelijk
- Als het kan: betrek het publiek. Laat ze deelgenoot worden
- Niets is krachtiger dan oprechte fascinatie

Verhalen zijn de snelste route naar
verwondering



The screenshot shows the GOLF.NL website. The navigation bar includes 'GOLF.NL' and menu items: 'NATUUR', 'DUURZAAMHEID', 'INSPIRATIE', and 'MEER INFORMATIE'. The main content area features the article title 'De natuurkracht van golfbanen' and a sub-headline 'Wat veel mensen niet weten is dat golfbanen bestaan uit veel natuur en deze natuur wordt gekoesterd. De kracht van de natuur op golfbanen zie je niet alleen, het biedt ook veel voordelen voor de omgeving.' To the right of the text is a photograph of a golf course with a path and trees.

2. Inspiratie

Oftewel: hoe bereik je het publiek? 1.001 mogelijkheden

- Zorg dat je verhaal staat: (maar de inrichting verschilt elke keer)
- Creëer een verwachting die leidt tot een beloning. Golfsafari!
- Ken je doelgroep: Spreek de juiste taal
- Niet alleen zenden, maar actief betrekken
- De kracht van herhaling
- Mond op mondreclame is de beste reclame



NGF Birdwatching Day

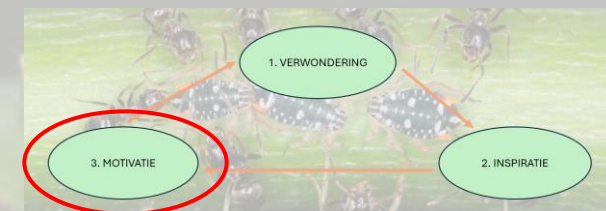
Als je aan een golfbaan denkt, zie je waarschijnlijk een strak gemaaid groen landschap met zandbankers voor je. Wat veel mensen niet weten, is dat golfbanen in Nederland niet alleen een plek zijn voor sport en ontspanning, maar ook een toevluchtsoord voor de natuur. Wil je de leefgebieden die golfterreinen bieden voor vogels en andere dieren zelf ontdekken? Kijk voor de mogelijkheden bij de banen in jouw buurt.

[LEES MEER](#)

3. Motivatie

“Dat wil ik ook!”

- Superpromotors
- www.golf.nl/natuur
- Toegankelijke informatie (boeken, educatiemateriaal, themalezingen, excursies, etc)
- Voorbeeldprojecten
- Sociale cohesie (!)

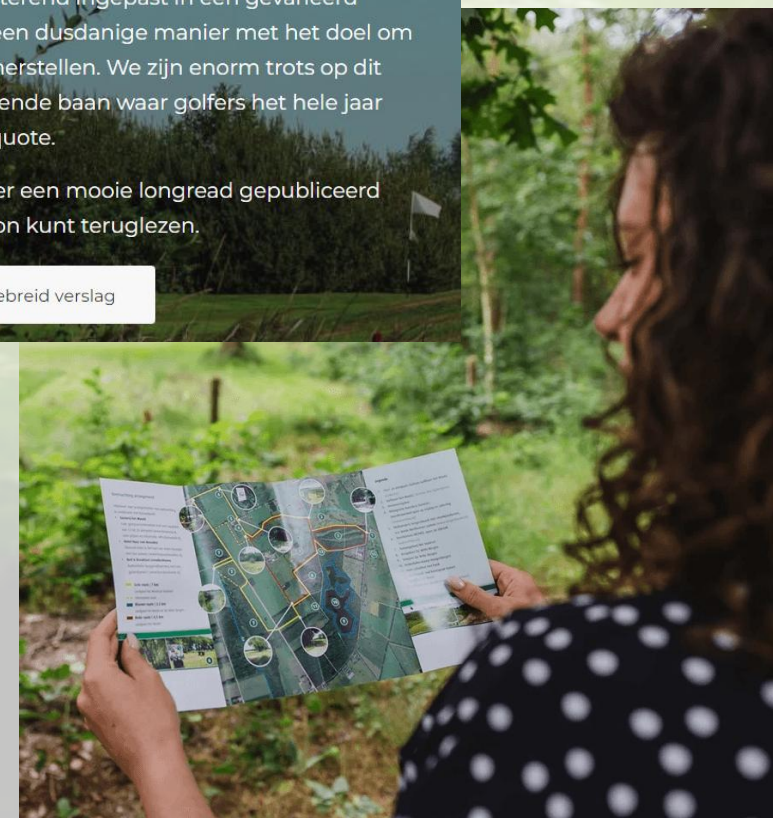


Een natuurgebied met een golfbaan, en n et andersom.

Onze Vier Eijckenbaan, in 2011 geopend, is schitterend ingepast in een gevarieerd Peellandschap met bos, heide en water en op een dusdanige manier met het doel om de originele natuur van ca. 150 jaar geleden te herstellen. We zijn enorm trots op dit prachtige natuurgebied met daarin een uitdagende baan waar golfers het hele jaar van kunnen genieten! Vandaar bovenstaande quote.

Ten tijde van onze (eerste) GEO-certificering is er een mooie longread gepubliceerd over onze baan, welke u via onderstaande button kunt teruglezen.

[Klik hier voor een uitgebreid verslag](#)



Theater
college

Stads safari

Ecolopolis





Dank voor je aandacht!

www.stadssafaritheater.nl





Panelgesprek

Stelling



Een golfbaan moet zich niet alleen verantwoorden voor haar impact, maar ook laten zien welke maatschappelijke waarde zij toevoegt



Stelling



Golfbanen zouden veel vaker toegankelijk moeten zijn voor niet-golfers



Stelling



Biodiversiteit op golfbanen wordt nog steeds onderschat



Dankjewel

12.15 Lunch

13.00 Bezoek Dutch Ladies Open

- Toegang met polsbandje
- Parkeren bij De Witte Bergen

13.30 Natuurwandeling met Doortje

16.00 Natuurwandeling met Doortje

